

WSTĘP

Niniejszy tom półrocznika „Ex Nihilo” w dużej mierze dotyczy relacji zachodzących między religią a polityką. Problematyka ta należy do niezwykle istotnych, skomplikowanych, często zmistyfikowanych oraz zideologizowanych i stosunkowo rzadko poruszanych. Historyk i ekonomista Georges Corm w swojej książce z 2006 roku pisał, że trzydzieści lat wcześniej istniał jeszcze świat bez Boga, tymczasem w ciągu kilku ostatnich dekad religia na powrót wślizgnęła się niepostrzeżenie w otaczającą nas rzeczywistość: „Zarówno w Paryżu i Nowym Jorku, w Bejrucie, Bagdadzie, Stambule, Moskwie, jak i New Delhi albo Dżakarcie nagłówki gazet i magazynów, podobnie jak i telewizyjne wiadomości przypominają nam nieustannie o religii”¹. Socjolog José Casanova już od lat formułuje tezę mówiącą o deprywatywacji religii we współczesnym świecie, jej ponownym upublicznieniu, podkreślając, iż teorię sekularyzacji, tak modną i popularną swego czasu wśród socjologów religii, należy reformułować czy też nawet odesłać na cmentarzysko błędnych doktryn. Z kolei filozof i historyk idei Mark Lilla konstatuje, że zmierzch bogów należy uznać za odroczone, o ile bowiem przez dwa stulecia od czasów rewolucji francuskiej życie polityczne obracało się wokół pytań stricte politycznych dotyczących tożsamości narodowej, stosunków klasowych, sprawiedliwości społecznej, o tyle dzisiaj „[...] znaleźliśmy się w punkcie, w którym ponownie toczymy zmagania rodem z szesnastego stulecia – dotyczące rozumu i objawienia, dogmatycznej czystości i tolerancji, boskiego natchnienia i społecznego konsensusu, świętych obowiązków

¹ G. Corm, *Religia i polityka w XXI wieku*, przeł. E. Cylwik, Warszawa 2007, s. 7.

i zwykłej przyzwoitości”². Powyższe wypowiedzi dowodzą niewątpliwie, że tematyka relacji pomiędzy religią a polityką jest niezwykle nośna i istotna zwłaszcza w ostatnich latach, warta z pewnością większego zainteresowania i pogłębionych badań zarówno w kontekście historycznym, jak i współczesnym. Tak naprawdę trudno zrozumieć wiele zjawisk i fenomenów politycznych bez zwrócenia uwagi na sferę religijną, a niestety związki pomiędzy religią a polityką wydają się być często pomijane czy też niezauważane przez badaczy.

Niniejszy tom zawiera artykuły dotyczące różnych kwestii, zakres tematyczny jest niezwykle duży, co może jednak tylko cieszyć. Znajdziemy więc tutaj teksty dotyczące *Völuspy* i wpływu chrześcijaństwa na tę najsłynniejszą chyba pieśń *Eddy poetyckiej*, mało znanego środowiska neopogańskiego z czasów II Rzeczypospolitej, jakim była grupa skupiona wokół pisma „Demiurg”, indyjskiego prawodawstwa cywilnego odnoszącego się do chrześcijan, wybranych wątków myśli sceptycznej (pirronizmu) i buddyjskiej (madhjamiki) w perspektywie porównawczej czy wreszcie recepcji joachimizmu w średniowiecznych ruchach heretyckich w świetle koncepcji gnozy politycznej Erica Voegelina. Pozostaje mi tylko zaprosić wszystkich zainteresowanych tą problematyką do lektury kolejnego numeru „Ex Nihilo”.

dr hab. Rafał Łętocha

² M. Lilla, *Bezsilny Bóg. Religia, polityka i nowoczesny Zachód*, przeł. J. Mikos, Warszawa 2009, s. 9.